

ВСТУП

Організація обліку на підприємствах малого бізнесу передбачає концентрацію зусиль з ведення бухгалтерського обліку при малій кількості адміністративно-управлінського персоналу.

Законодавством передбачаються відповідні форми та порядок ведення обліку малими підприємствами, які мають спрощений вид.

При організації обліку на підприємствах малого бізнесу треба взяти до уваги специфіку системи оподаткування таких підприємств, що, у свою чергу, вимагає відповідний порядок ведення обліку податків та організацію документообігу.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для закріплення теоретичних засад організації обліку на підприємствах малого бізнесу розглянемо наскрізний приклад відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку згідно зі спрощеними формами обліку на підприємстві.

Умовне мале підприємство є платником податку на додану вартість (стака податку – 20%), сплачує єдиний податок за ставкою 3 відсотки. Мале підприємство займається виробничою діяльністю.

У таблиці 1 надано Робочий план рахунків бухгалтерського обліку, який може застосувати мале підприємство для оформлення господарських операцій. Робочий план рахунків розробляється на підставі Спрощеного плану рахунків, який встановлений законодавством про бухгалтерський облік.

Вхідний умовний баланс подано в табл. 2. Умовний баланс розроблено з навчальною метою та на основі Додатку до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

Господарські операції малого підприємства за березень 201X р. подані у табл. 3.

Для розрахунку амортизаційних відрахувань основних засобів застосуємо прямолінійний метод.

Господарські операції необхідно відобразити за двома формами бухгалтерського обліку:

простій формі бухгалтерського обліку;
спрощеній формі бухгалтерського обліку.

При простій формі бухгалтерського обліку реєстрація первинних облікових документів, відображення операцій на рахунках, визначення собівартості продукції і фінансового результату ведеться в Журналі обліку господарських операцій.

Облік за спрощеною формою обліку передбачає наступні облікові реєстри:

Відомість 1-м

Розділ I. Облік готівки і грошових документів

Розділ II. Облік грошових коштів та їх еквівалентів

Відомість 2-м Облік запасів

Відомість 3-м

Розділ I. Облік розрахунків з дебіторами і кредиторами, за податками і платежами, облік довгострокових зобов'язань і доходів майбутніх періодів

Розділ II. Облік розрахунків з оплати праці

Відомість 4-м

Розділ I. Облік необоротних активів і зносу

Розділ II. Облік капітальних і фінансових інвестицій та інших необоротних активів

Відомість 5-м

Розділ I. Облік витрат

Розділ II. Облік витрат на виробництво

Розділ III. Облік доходів і фінансових результатів

Розділ IV. Облік власного капіталу, витрат майбутніх періодів, забезпечень майбутніх витрат і платежів

Оборотно-сальдова відомість.

Таблиця 1 – Робочий план рахунків бухгалтерського обліку малого підприємства

Рахунки		Субрахунки	
Код	Найменування	Код	Найменування
1	2	3	4
10	Основні засоби	101	Основні засоби
		102	Інші необоротні матеріальні активи
		103	Нематеріальні активи
13	Знос необоротних активів	131	Знос основних засобів
		132	Знос інших необоротних матеріальних активів
		133	Знос нематеріальних активів
15	Капітальні інвестиції		
18	Інші необоротні активи	181	Довгострокова дебіторська заборгованість
		182	Інші необоротні активи
20	Виробничі запаси	201	Виробничі запаси
		202	Малоцінні та швидкозношувальні предмети (МШП)
23	Виробництво		
26	Готова продукція	261	Готова продукція
		262	Товари
		263	Транспортно-заготівельні витрати
		264	Торгова націнка
30	Каса		
31	Рахунки в банках		

Продовження табл.1

1	2	3	4
35	Поточні фінансові інвестиції		
37	Розрахунки з різними дебіторами	371	Дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги
		372	Розрахунки з підзвітними особами
		373	Розрахунки з іншими дебеторами
		374	Резерв сумнівних боргів
39	Витрати майбутніх періодів		
40	Власний капітал	401	Статутний капітал
		402	Додатковий капітал
		403	Резервний капітал
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)		
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів		
55	Інші довгострокові зобов'язання		
64	Розрахунки за податками й платежами	641	Розрахунки за податками
		642	Розрахунки за обов'язковими платежами
		643	Податкові зобов'язання
		644	Податковий кредит
		645	Розрахунки за страхуванням
		646	Розрахунки за страхуванням майна

Закінчення табл. 1

1	2	3	4
66	Розрахунки з оплати праці	661	Розрахунки за заробітною платою
		662	Депонована заробітна плата
68	Розрахунки за іншими операціями	681	Розрахунки з постачальниками та підрядниками
		682	Розрахунки з учасниками
		683	Короткострокові позики
		684	Розрахунки за іншими операціями
69	Доходи майбутніх періодів		
70	Доходи від реалізації		
79	Фінансові результати		
90	Собівартість реалізації		
91	Загальновиробничі витрати		
96	Інші витрати		

**Таблиця 2 – Вхідний баланс малого підприємства на
28.02.201X р.**

АКТИВ	Сума, грн.
Основні засоби:	
залишкова вартість (10)	191 940
первісна вартість (10)*	207 340
знос (13)*	15 400
Виробничі запаси (201)	3 200
Малоцінні та швидкозношувальні предмети (202)	80
Незавершене виробництво (23)	-
Готова продукція (261)	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (371)	-
Каса (30)	500
Поточний рахунок (31)	11 080
БАЛАНС	206 800
ПАСИВ	Сума, грн.
Статутний капітал (401)	199 800
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (44)	5 300
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (681)	1 700
Поточні зобов'язання за розрахунками:	
з бюджетом (641)	-
зі страхування (645)	-
з оплати праці (661)	-
БАЛАНС	206 800

* Примітка: дані по цим статтям до валюти балансу не входять

Таблиця 3 – Господарські операції за березень 201X р.

№	Дата, документ	Господарська операція	Сумма, грн.	Дебет	Кредит
1	2	3	4	5	6
1.	5.03.1X, накладна № 15	Оприбутковано на склад матеріал Б від постачальника (АТ "Бета")	5 000	201	681
2.	5.03.1X, накладна № 15	Відображено податковий кредит за матеріалом Б	1 000	641	681
3.	7.03.1X, рахунок № 10 від 5.03.1X	Сплачено рахунок за матеріал Б	6 000	681	31
4.	10.03.1X, вимога № 8	Відпущено матеріал А у виробництво	1 500	23	201
5.	12.03.1X, видатковий касовий ордер № 17	Видано з каси грошові кошти у підзвіт на придбання МШП (підзвітна особа – Ткач Н.В.)	60	372	30
6.	13.03.1X, авансовий звіт, накладна	Оприбутковані придбані підзвітною особою МШП	50	202	372
7.	13.03.1X, авансовий звіт, накладна	Відображено податковий кредит по МШП	10	641	372
8.	17.03.1X, накладна № 16	Оприбуткована на склад готова продукція Х	4 025	261	23

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6
9.	19.03.1X, рахунок № 24	Відвантажена продукція X покупцеві (ТОВ “Альфа”)	13 200	371	70
10.	19.03.1X, рахунок № 24	Відображено податкове зобов'язання за продукцією X	2 200	70	641
11.	21.03.1X, виписка банку	Надійшла оплата від покупця за продукцію X	13 200	31	371
12.	28.03.1X, розрахунок	Нараховано знос основних засобів виробничого призначення за березень 201X р.	455	23	13
13.	28.03.1X, розрахунок	Нараховано знос основних засобів адміністративного призначення за березень 201X р.	605	91	13
14.	28.03.1X, розрахунок	Списано знос основних засобів адміністративного призначення	605	79	91
15.	31.03.1X, розрахунково- платіжна відомість № 3	Нараховано заробітну плату виробничим робітникам за березень 201X р.	2 070	23	661

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6
16.	31.03.1X, розрахунково- платіжна відомість № 3	Нараховано заробітну плату адміністративному персоналу за березень 201X р.	2 580	91	661
17.	31.03.1X, розрахунково- платіжна відомість № 3	Списана заробітна плата адміністративного персоналу на фінансові результати	2 580	79	91
18.	31.03.1X, розрахунково- платіжна відомість № 3	Відображені утримання податку із заробітної плати працівників за березень 201X р.	785,5	661	641
19.	31.03.1X, розрахунково- платіжна відомість № 3	Відображені утримання зборів на соціальні заходи із заробітної плати працівників за березень 201X р.	139,5	661	645
20.	31.03.1X, розрахунок	Нараховано єдиний податок за звітний період (березень 201X р.)	330	96	641
21.	31.03.1X, розрахунок	Списано єдиний податок на фінансовий результат	330	79	96

Закінчення табл. 3

1	2	3	4	5	6
22.	31.03.1X, платіжне доручення № 4	Сплачено податки (у тому числі, єдиний податок)	1 115,5	641	31
23.	31.03.1X, платіжне доручення № 5	Сплачено відрахування на соціальні заходи	139,5	645	31
24.	31.03.1X, розрахунок	Списана собівартість реалізованої продукції X	4 025	90	261
25.	31.03.1X, розрахунок	Списана собівартість реалізованої продукції X на фінансові результати	4 025	79	90
26.	31.03.1X, розрахунок	Чистий дохід від реалізації списано на фінансові результати	11 000	70	79
27.	31.03.1X, розрахунок	Визначено фінансовий результат	3 460	79	44

Після оформлення відповідних регістрів форм бухгалтерського обліку за простою та спрощеною формами складаємо відповідний вихідний баланс малого підприємства на 31.03.201Xр. (табл. 4).

**Таблиця 4 – Вихідний баланс малого підприємства
на 31.03.201X р.**

АКТИВ	Сума, грн.
Основні засоби	
залишкова вартість (10)	190 880
первісна вартість (10)*	207 340
знос (13)*	16 460
Виробничі запаси (201)	6 700
Малоцінні та швидкозношувальні предмети (202)	130
Незавершене виробництво (23)	-
Готова продукція (261)	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (371)	-
Каса (30)	440
Поточний рахунок (31)	17 025
БАЛАНС	215 175
ПАСИВ	Сума, грн.
Статутний капітал (401)	199 800
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (44)	8 760
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (681)	1 700
Поточні зобов'язання за розрахунками:	
з бюджетом (641)	1 190
зі страхування (645)	-
з оплати праці (661)	3 725
БАЛАНС	215 175

* Примітка: данні за цими статтями до валюти балансу не входять

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 р. № 186.

2. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 25 червня 2003 р. № 422.